

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 13Svp/7/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200245
Dátum vydania rozhodnutia: 3. februára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Martinčeková
Funkcia: predsedníčka senátu, sudkyňa spravodajkyňa
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200245.3

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu JUDr. Kataríny Benczovej, JUDr. Violy Takáčovej, PhD., JUDr. Michala Matulníka, PhD. a Mgr. Kristíny Babiakovej, v právnej veci žalobcu: J. B. Q., N.. XX.XX.XXXX, A. Š. Č.. XXX/XX, F., právne zastúpená advokátskou kanceláriou Urbáni & Partners, s.r.o., so sídlom Skuteckého č. 17, Banská Bystrica, proti žalovanému: Ing. Ján Sivok, PhD., A. S. Č.. XXX/XX, F., v konaní vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy - starostu obce Divín, konaných dňa 29. októbra 2022, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky žalobu zamieta.

Žalovaný má voči žalobcovi právo na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

O d ô v o d n e n i e

I. Žalobné dôvody

1. Žalobou zo dňa 7.11.2022 domáhala sa žalobkyňa (pôvodne žalobkyňa 1.), aby súd zrušil rozhodnutie miestnej volebnej komisie obce Divín, ktorým za zvoleného kandidáta vo voľbách do funkcie starostu obce Divín konaných dňa 29.10.2022 vyhlásila Jána Sivoka a vyhlásil za zvoleného kandidáta toho, kto bol riadne zvolený. V žalobe konštatovala, že žalobkyňa získala 306 hlasov, čo je 37,77 % získaných hlasov, preto má aktívnu legitimáciu na podanie žaloby podľa § 312c písm. a) Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“). Žalovaný získal 307 hlasov. Čo sa týka dôvodov žaloby, uviedla, že spôsob vyhodnocovania hlasov bol minimálne v jednom prípade v neprospech žalobkyne: nakoľko v okrsku č. 2 predseda volebnej komisie rozhodol, že je neplatný hlasovací lístok, ktorý mal zakrúžkované č. 1 a obsahoval ešte aj podčiarknutie kandidáta. Naproti tomu v okrsku č. 1 bol platný lístok obsahujúci zakrúžkované meno kandidáta a ostatné čísla preškrtnuté. Bola názoru, že podčiarknutie je v tomto prípade navyše, pričom však nemá na platnosť lístka vplyv. Tento lístok teda mal byť vyhodnotený ako platný. Rozdiel jedného hlasu medzi žalovaným a žalobkyňou znamená, že práve jeden hlas môže rozhodnúť o tom, ktorý kandidát uspeje alebo bude remíza alebo uspeje

kandidát iný. Zápisnicu z volieb na margo vyššie uvedeného odmietla podpísať P. A., členka miestnej volebnej komisie obce Divín a tieto skutočnosti do nej uviedla. Navrhla spočítať hlasovacie lístky a preveriť tzv. neplatné hlasovacie lístky. Tiež žiadala, aby súd na nariadenom pojednávaní vypočul žalobkyňu, svedkyňu P. A., zabezpečil volebné dokumenty a oboznámil pripojené listiny.

2. Vzhľadom na to, že v žalobe podanej advokátom bol ako žalobca 2. uvedený subjekt: 10 % oprávnených voličov volebného obvodu Divín bez toho, aby advokát ako právny zástupca pripojil k žalobe plnomocenstvá týchto fyzických osôb na zastupovanie v súdnom konaní pred Najvyšším správnym súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“), najvyšší správny súd vyzval advokáta na predloženie týchto plnomocenstiev. Keďže v stanovenej lehote a ani po jej uplynutí neboli plnomocenstvá predložené, najvyšší správny súd uznesením č.k. 13Svp/7/2022-66 zo dňa 9.1.2023 žalobu žalobcu 2. odmietol.

3. Žalovaný sa k žalobe vyjadril podaním zo dňa 30.12.2022. Podrobne opísal priebeh spočítavania hlasov po ukončení samotných volieb vo volebnom okrsku č. 1 a č. 2, tak ako to mal sprostredkované od iných fyzických osôb, pretože sa sám sčítavania hlasov nezúčastnil. Uviedol, že P. A., ktorá je sestrou žalobkyne, ako členka miestnej volebnej komisie počas sčítavania výsledkov volieb na post starostu prebiehala z jedného okrsku do druhého a priebežne zisťovala výsledky volieb. Keď zistila, že jej sestra prehrala o jeden hlas, začala vyvolávať v oboch komisiách psychické napätie a tlačila na komisiu s cieľom opätovného prepočítania hlasov a prehodnocovania neplatných volebných lístkov. Jej správanie vykazovalo znaky protiprávnosti v snahe zmanipulovania sčítavania výsledkov, resp. ovplyvnenia okrskových komisií v prospech kandidátky, jej sestry. Na viacnásobné vyžiadanie P. A. boli opätovne posudzované všetky komisiou uznané neplatné lístky. Podotkol, že v prípade, žeby mal byť uznaný sporný lístok v prospech žalobkyne, tak takisto vzhľadom na charakter a povahu volebného lístka ďalšieho z uznaných ako neplatný, mal byť tento uznaný ako platný v prospech žalovaného, čo by v konečnom dôsledku neovplyvnilo výsledok volieb. S touto skutočnosťou bola P. A. oboznámená. Ani po niekoľkonásobnom prepočítaní hlasovacích lístkov neboli zistené žiadne zrejme chyby, ktoré by mali vplyv na výsledok volieb. Podľa predsedu okrskovej komisie č. 2 o každom neplatnom hlase rozhodovali členovia komisie hlasovaním, čo potvrdili do zápisnice. Členom tejto volebnej komisie bol aj V. A., ktorý je v príbuzenskom vzťahu k žalobkyňi (syn brata manžela P. A.), ktorý voči priebehu sčítavania hlasov nenamietal. Tiež poukázal na vzájomnú kontrolu jednotlivých členov okrskových volebných komisií, ktorí boli zostavení z jednotlivých politických strán a hnutí. Poukázal na príbuzenský vzťah P.Ž. A. a jej zaujatosť vo vzťahu k výsledku volieb na starostu a jej osobnú angažovanosť vo vzťahu k snahe zvrátiť dosiahnutý výsledok v prospech jej sestry. Žiadal, aby súd žalobu ako neopodstatnenú zamietol.

II.

Skutkové zistenia

4. Najvyšší správny súd si v zmysle § 312h ods. 2 SSP vyžiadal volebnú dokumentáciu od obce Divín. Táto mu dňa 13.12.2022 bola doručená. Dňa 24.1.2023 ju poverená členka senátu otvorila a overila je správnosť.

5. Najvyšší správny súd prepočítal celkový počet odovzdaných hlasovacích lístkov vyhodnotených ako platné, počet hlasovacích lístkov odovzdaných žalobkyňi a žalovanému a vyhodnotil volebné lístky označené ako neplatné.

6. Najvyšší správny súd zistil, že celkovo bolo vo voľbe starostu odovzdaných 810 hlasov vyhodnotených ako platné, z toho 440 hlasovacích lístkov vo volebnom okrsku č. 1 a 370 hlasovacích lístkov vo volebnom okrsku č. 2.

7. Pre žalobkyňu bolo z týchto hlasov vo volebnom okrsku č. 1 odovzdaných 162 lístkov, vo volebnom okrsku č. 2 odovzdaných 144 lístkov, spolu 306 hlasov. Pre žalovaného bolo vo volebnom okrsku č. 1 odovzdaných 166 lístkov a vo volebnom obvode č. 2 odovzdaných 141 lístkov, spolu 307

hlasov. V lístkoch pre žalobkyňu v okrsku č. 1 sa nachádzali 2 lístky, v ktorých ako jediná je označená zakrúžkovaním poradového čísla žalobkyňa a ostatní kandidáti sú prečiarknutí alebo prečiarknutí s tým, že čiara prečiarknutia zasahuje až pod meno kandidáta (akoby boli sčasti podčiarknutí).

8. Čo sa týka neplatných lístkov, v okrsku č. 1 bolo vyhodnotených okrskovou volebnou komisiou č. 1 ako neplatných 6 lístkov. Všetky boli neupravené - prázdne.

V okrsku č. 2 bolo okrskovou komisiou č. 2 vyhodnotených ako neplatných 10 lístkov. Lístok 1 - pod por. číslom žalovaného sa nachádzal geometrický útvar nepravidelného tvaru, ktorý zasahoval nepatrne do tohto por. čísla a nezasahoval do iného por. čísla. Lístok 4 - bol prečiarknutý celý lístok + zakrúžkované por. číslo žalobkyne. Lístok 9 - zakrúžkované por. číslo žalovaného + celé označenie žalovaného vrátane krúžku orámovaním. Lístok 10 - zakrúžkované por. číslo žalobkyne + podčiarknutie jej mena a priezviska. Ostatné neplatné lístky neboli sporné.

9. Podľa zápisnice miestnej volebnej komisie o priebehu a výsledku volieb počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľbu starostu je 810. Žalobkyňa získala 306 platných hlasov a žalovaný 307 platných hlasov. Zápisnica o priebehu a výsledku volieb starostu obce Divín bola podpísaná všetkými členmi miestnej volebnej komisie okrem P. A.Ľ. s odôvodnením, že okrskové komisie rozlične posudzovali neplatnosť hlasovacích lístkov.

10. Najvyšší správny súd sa oboznámil s výpoveďou P. A., členky miestnej volebnej komisie obce Divín, ako bola zaznamenaná v zápisnici o trestnom oznámení zo dňa 30.10.2022. Uviedla, že ako členka miestnej volebnej komisie bola pri sčítovaní volebných lístkov. Vo volebnom okrsku č. 1 bol ako platný uznaný hlasovací lístok, na ktorom bol kandidátka č. 1 - jej sestra B. Q. - zakrúžkovaná a ostatní štyria kandidáti preškrtnutí. Vo volebnom okrsku č. 2 medzi neplatnými hlasovacími lístkami sa nachádzal volebný lístok so zakrúžkovaným číslom 1 a meno a priezvisko jej sestry bolo aj jemne podčiarknuté. Tento volebný lístok napriek jej upozorneniu nebol okrskovou volebnou komisiou č. 2 uznaný ako platný. Z tohto dôvodu nepodpísala zápisnicu, pričom tento dôvod v nej aj uviedla.

11. Najvyšší správny súd neuskutočnil výsluch navrhutej svedkyne P. A. vzhľadom na to, že obsah jej výpovede priamo vyplýva zo zápisnice o trestnom oznámení, ktoré táto fyzická osoba podala na Obvodné oddelenie PZ Lovinobaňa dňa 30.10.2022. Tiež je potrebné konštatovať, že samotné tvrdenie svedkyne bolo objektívne overiteľné skontrolovaním volebnej dokumentácie, a preto jej výsluch nebol potrebný.

III.

Právne východiská

12. Podľa čl. 30 ods. 1 prvá veta ústavy SR (ďalej len „ústava“) občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa § 29 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z.z o podmienkach výkonu volebného práva v znení neskorších predpisov (ďalej zákon o voľbách) poškodenie hlasovacieho lístka alebo obálky nemá vplyv na ich platnosť. Na prečiarknutie a dopisovanie hlasovacieho lístka sa neprihliada.

Podľa § 29 ods. 4 cit. zákona v sporných prípadoch rozhoduje o platnosti hlasovacieho lístka, prednostného hlasu a obálky okrsková volebná komisia s konečnou platnosťou.

Podľa § 182 ods. 4 citovaného zákona volič vkladá v osobitnom priestore na úpravu hlasovacích lístkov do obálky jeden hlasovací lístok pre voľby do obecného zastupiteľstva a jeden hlasovací lístok pre voľby starostu obce. Na hlasovacom lístku pre voľby do obecného zastupiteľstva zakrúžkovaním poradových čísiel označí kandidátov, pre ktorých hlasuje. Zakrúžkovať môže najviac taký počet

kandidátov, aký má byť v príslušnom volebnom obvode zvolený počet poslancov obecného zastupiteľstva. Na hlasovacom lístku pre voľby starostu obce zakrúžkovaním poradového čísla označí jedného kandidáta, pre ktorého hlasuje.

Podľa § 184 ods. 1 citovaného zákona ak volič neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta alebo ak označil zakrúžkovaním viac kandidátov, než má byť vo volebnom obvode zvolených poslancov obecného zastupiteľstva, alebo neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta pre voľby starostu obce, alebo ak zakrúžkovaním označil viac ako jedného kandidáta pre voľby starostu obce, je hlasovací lístok neplatný.

Podľa § 189 ods. 4 citovaného zákona za starostu obce je zvolený ten kandidát, ktorý získal najviac platných hlasov. Pri rovnosti hlasov sa vykonajú nové voľby.

13. Nesprávny postup volebnej komisie pri posudzovaní platnosti hlasovacích lístkov, ktorý je v rozpore so zákonom, zakladá pri splnení ostatných zákonných predpokladov dôvod nezákonnosti volieb, ktorý môže viesť k vyhláseniu za zvoleného iného kandidáta než toho, ktorý bol vyhlásený za zvoleného v dôsledku chybného postupu volebnej komisie (PL. ÚS 29/94), alebo k zrušeniu výsledku volieb.

14. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol vyhlásený v zmysle príslušných ustanovení volebného zákona, platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak ako zamietnutím volebnej sťažnosti (PL. ÚS 7/2011) - teraz najvyšší správny súd na základe žaloby (pozn. najvyššieho správneho súdu).

15. Právomoc najvyššieho správneho súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné sa podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 82/07, PL. ÚS 11/2011). Každé porušenie volebného zákona nevyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 20/2011).

16. Vo všeobecnosti platí, že na to, aby najvyšší správny súd vyhovel žalobe, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, príp. zákonov bezprostredne s nimi súvisiacich, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a žalobcom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 118/07, PL. ÚS 11/2011). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

17. S ohľadom na uvedené zásady najvyšší správny súd v okolnostiach danej veci skúmal, či skutočnosti namietané žalobkyňou mohli vyvolať také porušenie ústavy a zákona o voľbách, ktoré bolo spôsobilé v konečnom dôsledku reálne ovplyvniť výsledok napadnutých volieb starostu obce Divín.

IV.

Záver

18. Z už citovaných ustanovení zákona o voľbách vyplýva, že pre posúdenie hlasovacieho lístka ako platného, a teda na jednoznačný prejav vôle voliča zákon vyžaduje, aby volič prejavil svoju vôľu zakrúžkovaním poradového čísla ním vybraného kandidáta na starostu obce (primátora) alebo kandidáta, prípadne kandidátov, na poslanca obecného (mestského) zastupiteľstva.

19. Zákon o voľbách posudzovanie hlasovacích lístkov upravuje spôsobom negatívnej enumerácie. Neplatný je hlasovací lístok, ak volič neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta pre voľby

starostu obce alebo ak zakrúžkovaním označil viac ako jedného kandidáta pre voľby starostu obce (§ 184 ods. 1), ak je v obálke niekoľko hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce, sú všetky tieto hlasovacie lístky neplatné, neplatné sú aj hlasovacie lístky, ktoré nie sú na predpísanom tlačive (§ 184 ods. 2). Z uvedených ustanovení vyplýva, že hlasovací lístok, ktorý naplňa čo i len jeden z dôvodov neplatnosti, nemožno považovať za platný hlasovací lístok. Nie je rozhodujúce, ktoré z kritérií (dôvodov) neplatnosti kvalifikuje hlasovací lístok za neplatný. Rovnakú relevanciu má skutočnosť, kedy dôvod neplatnosti hlasovacieho lístku vznikol a kto ho zapríčinil.

20. Pre najvyšší správny súd bolo v tomto prípade rozhodujúce tvrdenie žalobkyne, že nesprávnym vyhlásením jedného hlasovacieho lístka upraveného v jej prospech za neplatný došlo k zmene výsledku volieb, pretože pri rozdieli 1 hlasu môže dôjsť k inému výsledku alebo bude remíza. Najvyšší správny súd si vyžiadal volebnú dokumentáciu vzťahujúcu sa na voľby starostu obce Divín a sám prepočítal odovzdané hlasovacie lístky a posúdil ich platnosť.

21. Najvyšší správny súd konštatuje, že v prípade hlasovacích lístkov, ktoré boli okrskovými volebnými komisiami vyhodnotené ako platné, sa s ich názorom v otázke platnosti týchto hlasovacích lístkov stotožnil. Čo sa týka platnosti 2 lístkov, na ktorých bolo zakrúžkované poradové číslo žalobkyne a ostatní kandidáti boli prečiarknutí alebo prečiarknutí s tým, že čiara prečiarknutia zasahuje až pod meno kandidáta (akoby boli sčasti podčiarknutí), bez zakrúžkovania ich poradových čísel, najvyšší správny súd poukazuje na § 29 ods. 3 zákona o voľbách, podľa ktorého na prečiarknutie a dopisovanie hlasovacieho lístka sa neprihliada. V tejto súvislosti ústavný súd vo svojej judikatúre konštatoval, že prejav vôle voliča musí nepochybné smerovať k tomu, aby pri úprave hlasovacieho lístka pri voľbách bolo nepochybné, koho volil, a aby prejav jeho vôle smeroval k voľbe ním označeného kandidáta, a to tým, že označí kandidáta, ktorého volil. Súd každý prípad posudzuje osobitne, pričom prihliada na účel a zmysel volebného zákona, ako aj dodržiavanie princípov právneho štátu (PL. ÚS 8/08). V zmysle zákonnej úpravy na platnosť hlasovacieho lístka pre voľby starostu sa vyžaduje zakrúžkovanie poradového čísla jedného kandidáta. V danom prípade bolo zrejmé, že jediné poradové číslo, ktoré bolo zakrúžkované, bolo č. 1 - por. číslo žalobkyne a ostatné úpravy hlasovacích lístkov nijako nespochybňujú na týchto hlasovacích lístkoch vyznačenú úpravu, teda nejde napr. o preškrtnutie krúžku okolo poradového čísla, prípadne mena a priezviska kandidáta, ktorého poradové číslo bolo zakrúžkované. Preto sa na tieto dodatočné úpravy neprihliada.

22. Čo sa týka vyhodnotenia neplatných hlasovacích lístkov, najvyšší správny súd sa nestotožnil s vyhodnotením neplatnosti hlasovacích lístkov 9 a 10. Na hlasovacom lístku 9 bolo zakrúžkované por. číslo žalovaného + celé označenie žalovaného vrátane krúžku orámovaním a na lístku 10 bolo zakrúžkované por. číslo žalobkyne + podčiarknutie jej mena a priezviska.

23. V týchto prípadoch hlasovacie lístky neboli upravené zakrúžkovaním výlučne poradového čísla kandidáta, keďže boli upravené tak, že mali zakrúžkované poradové číslo a obsahovali aj podčiarknutie kandidáta, ktorý bol zakrúžkovaný (v prípade žalobkyne) alebo orámovanie celého označenia kandidáta (v prípade žalovaného). Takýto spôsob označenia kandidáta nemožno subsumovať pod žiadny zo zákonom o voľbách ustanovených dôvodov na neplatnosť hlasovacieho lístka.

24. V okolnostiach daného prípadu, keď spornosť hlasovacieho lístka je spôsobená zakrúžkovaním nielen poradového čísla kandidáta, ale aj podčiarknutím jeho mena a priezviska alebo jeho orámovaním, možno konštatovať, že táto úprava hlasovacieho lístka nijako nespochybňuje prejav vôle tohto voliča. Bolo by možné prijať názor, že touto úpravou volič svoj prejav vôle „umocnil“, pretože vyznačil (podčiarkol, orámoval) ďalší údaj týkajúci sa toho istého kandidáta (m. m. PL. ÚS 8/08, PL. ÚS 104/2011, PL. ÚS 11/2011, PL. ÚS 34/2014, PL. ÚS 22/2018), preto najvyšší správny súd tieto hlasovacie lístky vyhodnotil ako platné.

25. Ďalej sa najvyšší správny súd stotožnil s vyhodnotením okrskovej komisie o neplatnosti hlasovacieho lístku 4. Tento obsahoval prečiarknutie celého lístku veľkým znakom X a zároveň zakrúžkovanie poradového čísla žalobkyne. Hoci zákon o voľbách v § 29 ods. 3 uvádza, že na

prečiarknutie hlasovacieho lístka sa neprihliada, dodatočné prečiarknutie údajov na hlasovacom lístku nemôže spochybniť samotnú vôľu voliča voliť konkrétneho kandidáta.

26. Ústavný súd, čo sa týka posudzovania platnosti hlasovacích lístkov, v uznesení sp. zn. PL. ÚS 34/2014 z 18. februára 2015 konštatoval, že: Pokiaľ ide o druhý hlasovací lístok - volič prejavil svoju vôľu zakrúžkovaním poradového čísla odporcu ako kandidáta na starostu, teda svoju vôľu prejavil spôsobom, ktorý predpokladá § 31 ods. 4 zákona o voľbách. K zákonom predpokladanému spôsobu prejavu vôle - pripojil volič dodatočné označenie hlasovacieho lístka - zakrúžkoval vek odporcu. Z § 38 ods. 3 zákona o voľbách vyplýva, že dodatočná úprava hlasovacieho lístka, ktorý je označený spôsobom podľa § 31 ods. 4, spočívajúca v prečiarknutí mena kandidáta, prípadne v dopísaní iných mien, nespôsobuje neplatnosť tohto hlasovacieho lístka. Zákonom predpokladaná dodatočná úprava hlasovacieho lístka nijako nespochybňuje na tomto hlasovacom lístku vyznačenú úpravu hlasovacieho lístka v zmysle § 31 ods. 4 zákona o voľbách, teda nejde napr. o preškrtnutie krúžku okolo poradového čísla, prípadne mena a priezviska kandidáta, ktorého poradové číslo bolo zakrúžkované. V prerokúvanom prípade - dodatočná úprava hlasovacieho lístka spočíva v zakrúžkovaní veku kandidáta, ktorého poradové číslo volič zakrúžkoval. Možno konštatovať, že táto dodatočná úprava hlasovacieho lístka nijako nespochybňuje prejav vôle tohto voliča v zmysle § 31 ods. 4 zákona o voľbách. Bolo by možné prijať názor, že touto dodatočnou úpravou volič svoj prejav vôle v zmysle § 31 ods. 4 zákona o voľbách „umocnil“, pretože zakrúžkoval ďalší údaj týkajúci sa toho istého kandidáta. Na túto dodatočnú úpravu hlasovacieho lístka možno na základe dôkazu podobnosti (argumentum a simili) aplikovať § 38 ods. 3 zákona o voľbách, t. j. že obdobne ide o takú dodatočnú úpravu hlasovacieho lístka, ktorá nijako nespochybňuje na tomto hlasovacom lístku vykonanú úpravu v zmysle § 31 ods. 4 zákona o voľbách a ktorá takto nespôsobuje neplatnosť tohto hlasovacieho lístka. Na tomto základe, uplatňujúc materiálny prístup k hodnoteniu prejavu vôle voliča, možno predmetný hlasovací lístok považovať za platný.

27. Uplatňujúc tzv. materiálny prístup k posudzovaniu platnosti hlasovacieho lístka, v rámci ktorého najvyšší správny súd považoval za kľúčovú jednoznačnosť prejavenej vôle voliča vo voľbách, ktorá musí byť zjavne čitateľná z hlasovacieho lístka (spôsobu jeho úpravy), nemožno predmetný hlasovací lístok považovať za platný v prospech kandidáta č. 1 - žalobkyne. Hoci bolo poradové číslo žalobkyne zakrúžkované ako jediné v zmysle zákona o voľbách, dodatočná úprava hlasovacieho lístka - celé jeho prečiarknutie - navodzuje nesúhlas voliča s prejavenu voľbou. Nejde o prečiarknutie údajov iných kandidátov, čo by mohlo byť chápané ako zvýraznenie prejavu vôle voliča voliť svojho kandidáta (ako tomu boli pri dvoch hlasovacích lístkoch uznaných okresnou volebnou komisiou za platné, pozri bod 20. rozsudku), ale o prečiarknutie všetkých údajov na volebnom lístku, teda aj údajov týkajúcich sa žalobkyne, vrátane zakrúžkovania poradového čísla. Výsledkom takejto dodatočnej úpravy hlasovacieho lístka je nejednoznačne prejavená vôľa voliča, ktorou spochybnil na tomto hlasovacom lístku vyznačenú úpravu hlasovacieho lístka podľa § 182 ods. 4 zákona o voľbách v prospech žalobkyne. Za týchto okolností najvyšší správny súd konštatuje, že hlasovací lístok takto upravený bol správne okrskovou volebnou komisiou vyhodnotený ako neplatný.

28. Nakoniec najvyšší správny súd vyhodnotil platnosť hlasovacieho lístka 1, na ktorom sa nachádzal znak nepravidelného tvaru pod por. číslom 4, ktorý čiastočne zasahoval do tohto poradového čísla, avšak len minimálne („dotkol sa“ číslice 4 na jej spodnom okraji). Je zjavné, že tento tvar nie je krúžok vyznačený okolo poradového čísla kandidáta. V tejto súvislosti najvyšší správny súd poukazuje na kogentnú právnu úpravu spôsobu hlasovania uvedenú v § 182 ods. 4 zákona o voľbách a to zakrúžkovanie poradového čísla. V kontexte s § 184 ods. 1 cit. zákona, taký lístok, ktorý nie je označený zakrúžkovaním poradového čísla kandidáta, nemožno uznať za platný. Na tejto skutočnosti nemôže nič zmeniť fakt, že posudzovanie hlasovacích lístkov bolo prípadne benevolentnejšie u všetkých kandidátov (PL. ÚS 21/99). Pokiaľ zákon bezvýhradne vyžaduje zakrúžkovať poradové číslo kandidáta, v danom prípade táto podmienka platnosti skúmaného hlasovacieho lístka nebola splnená. Poradové číslo kandidáta č. 4 (ani žiadne iné) nebolo zakrúžkované. Zakrúžkovaním poradového čísla nemožno chápať „dotknutie sa“ poradového čísla geometrickým útvarom neurčitého tvaru, ako v danom prípade.

29. Je možné, že volič, ktorý odovzdal takýto hlasovací lístok, nevykonal riadne zakrúžkovanie konkrétneho poradového čísla pre určité príčiny (vek, zdravotné postihnutie). V tom prípade však v zmysle § 24 ods. 6 zákona o voľbách bolo v jeho záujme oznámiť pred hlasovaním túto skutočnosť okrskovej volebnej komisii; potom by mal právo vziať so sebou do osobitného priestoru na úpravu hlasovacích lístkov inú osobu spôsobilú upraviť hlasovací lístok podľa jeho pokynov a zákona a vložiť ho do obálky. Tieto úvahy však nemajú žiaden vplyv na samotnú neplatnosť hlasovacieho lístka. Nie je totiž právne relevantné, kedy dôvod neplatnosti hlasovacieho lístku vznikol a kto ho zapríčinil.

30. Zhrnúc vyššie uvedené závery, okrsková volebná komisia nesprávne vyhodnotila ako neplatné 2 volebné lístky: lístok 9, kde bolo zakrúžkované poradové číslo žalovaného a celé označenie žalovaného bolo ešte orámované a lístok 10, kde bolo zakrúžkované poradové číslo žalobkyne a jej meno a priezvisko bolo ešte podčiarknuté. Preto je potrebné pripočítať k zisteným platným hlasom oboch účastníkov po jednom hlase: žalobkyňa tak dosiahla 307 hlasov a žalovaný 308 hlasov. Uvedené pochybenie tak nemá vplyv na výsledok volieb starostu obce Divín.

31. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší správny súd žalobu podľa § 312j ods. 1 SSP zamietol.

32. O trovách konania rozhodol najvyšší správny súd podľa jeho výsledku a keďže zamietnutie žaloby znamená úspech žalovaného v konaní, priznal mu voči neúspešnému žalobcovi právo na ich úplnú náhradu. Postupoval pritom podľa ustanovenia § 168 SSP, ktoré umožňuje priznať žalovanému právo na náhradu trov len vtedy, ak to možno spravodlivo požadovať, pričom náhradu trov právneho zastúpeniu tu možno orgánu štátnej správy priznať len výnimočne. Toto ustanovenie je však primárne určené na rozhodovanie o náhrade trov konania orgánu verejnej správy, ktorý v správnom súdnictve vystupuje v postavení žalovaného. Konanie vo volebných veciach (o žalobách proti neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy) je však typickým kontradiktórnym konaním, ktorého účastníkmi sú súkromné subjekty (§ 312c, § 312d SSP), nie správne orgány či subjekty v podobnom postavení. Ak žalovanému vznikli v konaní dôvodne vynaložené trovy, možno považovať podmienku spravodlivého požadovania ich náhrady voči žalobcovi za splnenú. Otázkou vzniku trov a dôvodnosti ich vynaloženia posúdi asistent sudcu najvyššieho správneho súdu, ktorý v zmysle § 175 ods. 2 SSP rozhodne o výške náhrady trov osobitným uznesením.

33. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 5:0 (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

